

Pas op voor de fluistervaar!

Over het boek

Auteur: Mirjam Mous

Illustrator: Marja Meijer

Uitgeverij: Van Holkema & Warendorf

Over de makers

Mirjam Mous wou als kind al schrijfster worden maar werkte eerst 20 jaar in het onderwijs voor ze voluit voor het schrijverschap koos. In de tussentijd verschenen wel al boeken en gebruikte ze haar klas als de ideale context om haar ideeën te toetsen. Mous schrijft voor alle leeftijden, van beginnende lezers tot jongvolwassenen en hoopt iedereen aan het lezen te krijgen.

Marja Meijer studeerde aan de kunstacademie illustratieve vormgeving. Aanvankelijk tekende ze voor bladen en kranten maar dat veranderde na haar eerste prentenboek. Ze werkt vaak samen met Mirjam Mous, maar ook met Stefan Boonen ("Opa"-serie), Corien Oranje ("Juf Fiep"-serie) en Janneke Schotveld ("Puck Piraat"-boeken).

1. VOOR HET LEZEN

De fluistervaar, een gevaarlijke maar zeldzame vogel, is ontsnapt. Het boek vertelt het verhaal van de ontsnapping en zoektocht naar het dier. Daniëlle en meneer Stoffels willen de vogel vangen en de mensen leren hoe ze zich kunnen beschermen. De minister van Volksgezondheid ziet het dier liever inslapen zodat er geen maatregelen nodig zijn.

- Deed het boek je ergens aan denken?
- Wat komt er je bekend voor?
- Denk je dat het de personages zal lukken om de fluistervaar te vangen?
- Welke oplossing zal het halen?
- Kan je zelf een mogelijke oplossing bedenken?

2. HET VERHAAL

2.1. Personages

Het boek telt een heleboel personages. Lijst ze even op. (Daniëlle aka Daan, opa Willem, de moeder van Daniëlle, meneer Stoffels, de mannelijke fluistervaar, de Chinese vrouwelijke fluistervaar, premier Rutjes, de minister van Volksgezondheid Jonkers, juf Marijn, Filiz en haar moeder, buurvrouw Tilly...).

- Welke personages leer je goed kennen?
- Over wie had je graag meer willen weten?
- Er zijn verschillende manieren om de personages in te delen en zo verschillende aspecten in kaart te brengen. Gebruik de kaartjes in de bijlage bij deze inspiratiefiche om groepjes te maken. Als er voldoende juryleden zijn, kan je elk jurylid een kaartje geven en hen de indeling fysiek laten maken. Bijvoorbeeld: alle personages

die dieren zijn gaan links staan, alle mensen rechts. Andere categorieën: man/vrouw/X, kind/volwassene, doden/niet doden van de fluistervaar, ziek/niet ziek.

- Bij elke indeling zullen er personages zijn die zich niet in een vakje laten dwingen. Bijvoorbeeld: Daniëlle wordt wel een beetje ziek, maar niet zoals sommige andere personages; de fluistervaar zelf wil vast niet dood, maar zeker weten we dat niet; juf Marijn is wel een volwassene, maar komt in het boek voornamelijk voor als ze zich als kind gedraagt. Wanneer is het moeilijk om personages in een hokje te stoppen? (te weinig informatie, complexe informatie)
- Hou je van personages die makkelijk te kaderen zijn of eerder van diegenen die je telkens weer verrassen omdat ze net niet in een hokje passen?

De fluistervaar is een bijzonder personage.

- Wat kom je over het dier te weten? (uiterlijk, ook via de tekeningen, taalvaardig, snel, sluw, op zoek naar soortgenoot, niet ongevaarlijk maar wel onschuldig)
- Ken je personages uit andere boeken/verhalen die op de fluistervaar lijken (al dan niet fysiek)? (soort ooievaar, archeopteryx, een sirene uit de Griekse mythologie, de slang uit de tuin van Eden in de Bijbel)
- Wat vind je van de fluistervaar? Je favoriete dier of toch maar niet?

2.2. Stijl

De opa van Daniëlle gebruikt vaak zelfbedachte woorden, zoals oppasser (p.5), ambulangzaam (p.62) of pyjamaar (p.83).

- Heb je nog woorden gevonden?
- Welke vondst krijgt van jou 10 op 10?
- Wat vind je van zulke taalspelletjes in een verhaal?
- Zie je hoe de vorming van deze woorden werkt? (bijv. samenbrengen van twee bestaande woorden zoals in ambulance + langzaam, of -er toevoegen aan het eind)
- Waarom zou de schrijfster deze nieuwe woorden gebruiken? (denk aan: opa typeren, spelen met taal, taalgevoel aan lezer meegeven, humor in verhaal brengen)
- Kan je zelf nog andere woorden bedenken die in het verhaal hadden gepast?
- En wat met het woord 'fluistervaar'? Past dat ook in dit rijtje (ook al is het niet door opa uitgevonden)?

Aangezien de fluistervaar niet bestaat, moest Marja Meijer er eentje uitvinden.

- Wat vind je van de tekeningen van de vogel?
- Ook al is de fluistervaar groen met roze stippen, de illustraties in het boek gaan voor een ander kleurenpalet (grijs-wit-geel). Past dit bij het verhaal?
- Er zijn veel illustraties. Hoe zou je ze omschrijven? (denk aan materiaalgebruik, abstract/realistisch, groot/klein)
- Behalve de vogel zelf en veren keert er nog een andere tekening geregeld terug. Welke? (gummiberen)
- Welke rol spelen de gummiberen? (Daniëlle houdt ervan, ze helpen tegen de stress – blijkbaar, lokvoer voor de fluistervaar, andere kinderen eten ze op, gummibeerlied houdt geluid van fluistervaar tegen, aanduiden einde hoofdstuk, misschien ook voorstelling van dierenvriend Daniëlle die vecht voor de fluistervaar)

2.3. Genre

- Omschrijf het boek met één of meerdere van de volgende woorden: spannend, avontuurlijk, humoristisch, actueel, historisch, romantisch, emotioneel, dierenverhaal, fantasierijk.

2.4. Vertelperspectief / structuur

Het verhaal wordt verteld vanuit Daniëlles standpunt. Dat geeft de schrijfster de kans om veel van Daans innerlijke wereld mee te geven aan de lezer. Tegelijk zorgt het ervoor dat de lezer zich makkelijker kan inleven en zich vaak identificeert met de ik-persoon.

- Stel je voor dat de ik-persoon een ander personage was in het boek. Denk bijvoorbeeld aan opa Willem, meneer Stoffels, de Minister van Volksgezondheid, of de fluistervaar zelf. Op welke manier had dit het verhaal anders gemaakt, denk je?

- Waarom denk je dat de schrijfster Daan als ik-verteller heeft gekozen? (leeftijd doelpubliek, schrijfster identificeert zich zelf met standpunt van Daan, vrolijke en optimistische toon van het boek laten winnen)

3.5. Einde

Na een lange en moeilijke jacht wordt de fluistervaar uiteindelijk gevangen. Het laatste hoofdstuk springt zeven maanden verder.

- Wat vind je van de afloop?
- Is dit hoofdstuk (met de jonge fluistervaars genoemd naar Daan en opa) een meerwaarde of had het boek eerder kunnen eindigen?
- Past dit happy end bij de rest van het boek?

3. VERWERKING

3.1. Thema: bedreiging / (in) gevaar

Het boek speelt met het gegeven 'gevaar' op komische wijze maar ook met een kritische ondertoon. Er is een bedreigde maar gevaarlijke diersoort die al dan niet uitgeroeid moet worden. Deze fluistervaar en vooral de maatregelen en reacties erop zijn een verwijzing naar het coronavirus dat weliswaar niet bedreigd, maar wel degelijk gevaarlijk is.

- Welk gevaar is er in het boek? (fluistervaar)
- Hoe wordt op dit gevaar gereageerd? (gehoorbescherming, afstand, de vogel proberen vangen of doden, binnenblijven met gesloten ramen en deuren...)
- Wat is het probleem met het gevaar? (dier is zelf in gevaar, met uitsterven bedreigd)
- Wie bepaalt wat er gevaarlijk is (of omgekeerd veilig)? (de minister enerzijds, maar ook de mensen zelf met Daniëlle en meneer Stoffels op kop)

Het boek wordt in de markt gezet als een 'corona-boek'.

- Had je (snel) door dat de fluistervaar symbool kon staan voor corona?
- Welke gelijkenissen zijn er? (maatregelen, persconferenties, volle ziekenhuizen, schrik, ongeloof)
Wat is er anders? (geen doden, het is voorbij op het einde, corona is niet bedreigd, maar krijgt wel 'kindjes')
- Zelfs in de illustraties is een verwijzing naar het virus geslopen. Vind je ze? (p.63)
- Kan je het boek lezen zonder de context van de pandemie?

Als je de fluistervaar en het virus samen neemt, is het verhaal niet alleen grappig maar ook kritisch.

- In welke zin is de fluistervaar gevaarlijk? (hij fluistert je dingen toe op basis van associatie: heb je een oranje trui aan dan zegt hij je de koning/in van Nederland te zijn bijvoorbeeld, het gevaar zijn de woorden)
- Welke rol speelden woorden in de context van COVID-19? (communicatie over het virus, formuleren maatregelen, discussies online en offline van mensen)
- Kan je ziek worden van woorden? Kan je voorbeelden bedenken, zowel uit het boek als ruimer? (woorden van de fluistervaar, woorden van de minister – Daniëlle voelt zich ellendig, slecht nieuws, gemene woorden, verbale pesterijen...)

3.2. Creatieve verwerking

MATERIAAL

- kranten/tijdschriften
- pen & papier

Speel zelf fluistervaar. Kies een foto (uit een tijdschrift of krant) en bedenk op basis van wat je ziet, wat de fluistervaar de mensen op de foto heeft wijsgemaakt. Je kan individueel of in groepjes werken en daarna de vondsten met elkaar delen. Je kan ook een collage maken met de afbeeldingen en de 'ziektesympptomen' ernaast.

Bijlage: Pas op voor de fluistervaar

mannelijke fluistervaar	vrouwelijke fluistervaar
Daniëlle	Filiz
Opa Willem	mama van Filiz
Premier Rutjes	Meneer Stoffels
Minister van Volksgezondheid Jonkers	Juf Marijn
mama van Daniëlle	buurvrouw Tilly